

UNIT 3

Defamation

1. Responsa of R. Hayim b. Isaac Or Zarua, Avitan Ed. no. 228

What you asked concerning Levi, who married a woman, and shortly following their marriage she cried out, wailing and gripped by labor pains. And Levi sought medical [help], for he said, perhaps this is witchcraft. And then she ceased her shouting for two weeks. [But] afterwards, on a Thursday night, Levi's wife began to shout and wail as before. And with dawn, Levi crossed the Rhine and brought [back] with him a relative's wife. And the two of them went up to the attic, and she was shouting as before. Ultimately, Levi came down and raised his voice to the heavens and the [earthly] creatures, [proclaiming,] I declare, my wife is about to give birth. And he went to Mainz to tell her relatives and her father and mother, in accordance with her relative's wife who told him to go. And her relative's wife said that because he had [already] publicized the matter to all his relatives she told him to go. For it is better that her father and mother and relatives know [about it], including the wife of her brother who is skilled at feeling a woman's stomach to ascertain if she is pregnant. And she felt her stomach, and she said to Levi, don't go to Mainz, she definitely does not have a fetus in her stomach. And further testimony came, that Levi's wife met with a certain non-Jewish woman. And the non-Jewish woman asked her, why did you go to immerse [in the ritual bath]? And she told her, they told me to immerse due to cuts in my flesh. And further, that the young men had pushed her until she began to menstruate. And behold, Levi has defamed his wife, [suggesting that] she had become pregnant through prostitution prior to her marriage. And another witness [said] that the young man's uncle told him, It is not entirely Levi's fault. For his wife also believed that she was pregnant. And behold, they have excommunicated Levi in two communities regarding this [affair]. And now, she demands that they force him with rods to divorce her and pay her marriage contract (*ketubah*). And [s]he brings a proof from the Talmud (BT Ket 72a), *One who takes an oath prohibiting his wife from borrowing a sifter or a sieve... must divorce her and pay her ketubah, because he defames her among her neighbors* – and all the more so here, where he has defamed her for prostitution.

But to me it seems that there is no substance to her claims. For whenever [the Mishnah] rules "divorce," we do not divorce with rods nor with excommunication, rather [try to convince

1. שו"ת מהר"ח אור זרוע, ס' רכח

אשר שאלת על לוי שנשא אשה וסמוך לאחר נישואין צעקה ביללה ואחזזה חבלי יולדה. והיה לוי מחזיר אחר רפואה כי אמר שמא כישוף הוא. ואחר נח' מזעקת' שבועיים. לאחר מכאן ליל חמישי בשבת התחילה אשת לוי לזעוק ולייל/וליייל/ כבתחלה. ובשחר עבר לוי הרינוס והביא עמו אשת דוד. ועלו שניהם לעליה וזועקת כבתחלה. לסוף ירד לוי והרים קולו לשמים ולבריות אני קובל שזוגתי כורעת לילד. והלך למגנצא להגיד לקרוביה ולאביה ולאמה על פי אשת דודה שאמרה לו לילך. ואשת דודה אמרה עבור שפרסם הדבר לכל קרוביו אמרה לו לילך. שטוב הוא שידעו אביה ואמה וקרוביה וגם אשת אחיה שבקיא' למשמש בבטן אשה לידע אם מעוברת. ומשמשה בבטנה ואמרה ללוי אל תלך במגנצא בברור אין לה וולד בבטנה. ועוד בא עדות שזוגתו של לוי ירדה אצל גויה אחת. שאלה לה הגויה למה הלכת לטבילה ואמרה לה לנתקים שבבשרי אמרו לי לטבול. ועוד שהבחורים דחפוה עד שפרסה נידה. והנה לוי הוציא שם רע על אשתו שהרה לזנונים טרם נשאת. ועד אחר שדוד הבחור אמר לו אין הפשיעה לגמרי של לוי. כי גם זוגתו היתה סבורה שהיתה מעוברת. והנה נידו את לוי בשתי קהילות על ככה. ועתה היא תובעת שיכפוה בשוטי לגרשה וליתן כתובתה. ומביא ראיה מפרק המדיר (ע"ב א'). המדיר את אשתו שלא תשאיל נפה וכברה כו' יוציא ויתן כתובה מפני שמוציא שם רע בשכנותיה כ"ש הכא שהוציא שם רע עליה של זנות.

ולי נראה דאין בדבריה ממש. דכל היכא דתני יוציא אין אנו מוציאין בשוטי ולא בנידוי אלא בדברים בעלמא כדברי ר"ח זצ"ל בתחלת

him] with words, in accordance with the ruling of Rabbenu Hananel's, may the memory of the righteous be a blessing, at the beginning of chapter Ha-Madir (BT Ket 70a). And further, [even] if "divorce" meant that we force [him], as R. Isaac (b. Samuel "the Elder") z"l wants to say, that is relevant to a husband who persists in his rebellion (against his wife) or who took an oath to deny her, such as forswearing sexual relations, as Tosafot explained... But if he regretted [his actions] and accepted upon himself not to do it again (see BT Ned 76b), it is obvious that we do not force him (to divorce his wife). As we derive from the language of the *baraita* (BT Ket 72a)...

But here, where she has acquired a bad name for having fornicated before she was married. Do we assume that she fornicated after she had been legally engaged (with *kiddushin*, in which case it is considered adultery, and she is prohibited to her husband)?

Rather, it is always the case that if the husband accepts her back, he thereby cancels the rumors (that she committed adultery), and therefore he need not divorce her. For if it were not so, then every man who accused his wife of adultery we would immediately force to divorce her and pay her *ketubah*.

המדיר. ועוד אפילו אם היה יוציא פירוש כופין כמו שר"י זצ"ל רוצה לומר. ה"מ בעומד במרדו או שהדירה כגון דתלנהו בתשמיש המטה כמו שפירשו התוס'. ואי איכא למצוא לו פתח לנדרו למ"ד אין פותחין בחרטה. או אפילו למ"ד פותחין בחרטה כגון שאינו מתחרט. אבל אם היה מתחרט וקבל עליו שלא לעשות עוד פשיטא שלא נכופ אותו. כדמשמע לישנא מפני שמשאיה שם רע בשכנותיה ולא קא תני שהוציא. וגם קתני אם היה טוען משום דבר אחר רשאי. משמע שעדיין מדירה ואינו רוצה לחזור בו. ובלא ראייה צ"ל סברא פשוטה וגם כאן כשיחזירה מבטל לקלא דאמרי אינשי קים ליה בקלא דליתיה. כי ההיא דסוף כיצד (כ"ה א') דמטעם זה אמר גבי מוציא שם רע על אשתו דלא יחזיר אם כנס לא יוציא. ואין נראה לדחות שלשם איירי שיצא עליה שם רע שזינתה לאחר שנשאת לו ולכך אמרי אינשי כשיחזיר קים ליה בקלא דליתא. דאי לאו הכי האיך היה מחזירה באיסור?

אבל כאן שיצא עליה שם רע שזינתה קודם שנשאת. ואומר שלא שהתה באירוסין משעה שקידשה עד שאחזרה ציריה וחבלי לידה. אף על פי שעדיין יש להסתפק שמא משעה שנתקדשה זינתה וילדה לז' הוה ליה ספק ספיקא, ואת"ל וכו' שמא באונס ומותרת מספק ספיקא כדאמר ריש כתובות (ט' א'). על כן אפילו אי לא קים ליה בקלא דליתא מחזיר ובזה לא מבטל לקלא? הא ליתא דהא גם לשם היא מותרת לו. משמע קלא דבתר נישואין לא מפקינן. משום הכי מתרצא ביה דלא יחזיר שלא ימהר לגרש אפילו הכי כשמחזיר' מבטל לקלא. ומיהו אם היה כל כך סמוך לנישואיה שאחזום ציריה שבוודאי אם היתה מעוברת קודם הנישואין נתעברה. ולא קדשה כי אם בשעת נישואין ואפילו היא זינתה קודם נישואין מותר לו אז ודאי לא היה ראייה משם אם לא ששלח סבלונות ולפירוש ר"ח חיישינן למיעוטא. כ"ש באתריהו רובא מקדשים והדר מסבלי אז אם זינתה לאחר סבלונות היתה אסורה לו. ואפילו אם הוא אומר ברי לי שלא קדשתי שמא לא היינו סומכים על דבריו להתירה אפילו לעצמו. דאם אין לו מגו כמו שיש עדים ששלח אפילו אם לא שלח סבלונות נראה לומר לא מסקי אינשי אדעתייהו. אלא לעולם כשמחזירה מבטל לקלא ומשום הכי לא נפקי' ליה. שאם לא כן כל אחד שמחרף את אשתו מעין זנות מיד נכפנו להוציא וליתן כתובתה.

And even if it was the law that anyone who defames his wife must divorce her and pay her *ketubah*, it would seem to me nevertheless that in this case he is exempt. Although [according to the law] a person is always responsible for damage he causes, this applies when the victim did not cause the damager to engage in destructive action. But when the victim caused the damager to engage in destructive action, he (i.e. the damager) is exempt, as the Tosafists proved from the Talmud... And here, she (i.e. Levi's wife) caused him to defame her by telling the non-Jewish woman that she immersed because of cuts and pushes; why did she not say that she immersed [after having seen] virginal blood? And furthermore, if we would force [a man to divorce his wife] in such circumstances, then every woman would do such a thing to her husband – that is, shortly after her wedding or when her husband returns from abroad, she would scream as though she were about to give birth, until her husband says that she engaged in prostitution – in order to [engineer a situation in which we rule] that she must be divorced and receives her *ketubah*... And even a bill of divorce (*get*) that was compelled by non-Jewish law is invalid, in order to prevent women from turning themselves over to non-Jews and [thus] severing their ties with their husbands. [And if we do not rule in the manner I suggested regarding our case], what have they achieved, she can still sever ties in this way? Therefore it seems to me that we absolutely do not force him to divorce her.

And peace to my teacher and his Torah and his study hall.
Sincerely, **Hayim son of R. Isaac, may he rest in Eden.**

ואפילו אם היה כך הדין שכל המוציא שם רע על אשתו יוציא ויתן כתובה היה נ"ל כאן לפטרו. אעפ"י שאדם מועד לעולם ה"מ כשהניזק לא גרם למזיק היזקו אבל היכא שניזק גרם למזיק שהזיקו פטור. כמו שהוכיחו התוס' פ' כיצד הרגל מירושלמי (הובא בנמ"י ב"ק כ"ו א'). וגם מהלכה דקדרי'. וכאן גרמה שהוציא עליה שם רע שאמרה לגויה שלא טבלה כי אם לנתקים ולדחיפות. ולמה לא אמרה שטבלה מדם בתולים? ועוד אם כה"ג היינו כופין א"כ כל אחד תגרום לבעלה כה"ג. שסמוך לחופתה או לביאת בעלה מארץ מרחק תצעוק כאלו כורעת לילד עד שבעלה יאמר שזינתה כדי שתצא ותטול כתובת'. ומצינו בהנהו עובדא שבסוף נדרים שאמר להדיא שנבעלה להנהו אהול"י ושריא רב נחמן משום דנתנה עיניה באחר ומה תועיל. וגם גט המעושה אפילו בדין גוים פסול כדי שלא תהא כל אחת תולה עצמה ביד גוים ומפקעת עצמה מבעלה. ומה הועילו עדיין תפקיע עצמה כה"ג? לכן נראה לי שכלל וכלל אין כופין להוציא.

ושלום למורי ולתורתו ולישיבתו כחשק חיים בן הרב ר' יצחק נב"ה.

Translation: Rachel Furst